

Pakkovalssi ja yliolanheitto

Elina Raininko

Herätyskello soi marraskuisena lauantaiaamuna klo 6.40. Räntää vihmoa, lämpötila nollassa, pilkkopimeää, mutta sängystä nouseminen ei tuota vaikeuksia. Toisin on arkiamuina, kun torkkuherätys pirisee vähintään puoli tuntia. Vapaa viikonloppu, mahtavaa! Tarkoitus on lähteä Espoosta kisaamaan lauantaiksi Riihimäelle ja sunnuntaiksi Turkuun. Laji on agility.

Agility on ihmisen ja koiran yhteistyöhön perustuva liikunta- ja kilpailumuoto. Se on saanut alkunsa esteratsastuksesta Englannissa 1970-luvun lopussa. Hevosten esteratsastuskisojen väliajoilla järjestettiin yleisön hauskuttamiseksi koirien estehyppynäytöksiä. Lajin nimi tulee myös englannin kielestä tarkoittan ketteryyttä, notkeutta ja terävä-älyisyyttä. Tässä kohtaa on huomautettava, että agilityssä koira ja ihminen muodostavat parin eli koirakon eikä lajin säännöissä mainita kumman on oltava älykäs!

Laji rantautui Suomeen 1986 ja siitä tuli virallinen kilpailulaji 1989. Harrastajien ja kilpailijoiden määrä kasvaa jatkuvasti kaikkialla maassamme. Suomalaiset ovat menestyneet kansainvälisissä agilitykisoissa hyvin. Viimeisin maailmanmestari on Jari Suomalainen, joka kooikerhondje Frodon kanssa voitti 2006 agilityn MM-kultaa mediuokassa. Vuonna 2008 agilityn maailmanmestaruuskisat järjestetään Suomessa.

Vauhtia ja vaarallisia tilanteita

Agilityn perusajatus on, että ihmisen ohjaama koira suorittaa ennalta suunnitellun, joka kerta erilaisen esteradan virheettömästi ja mahdollisimman nopeasti. Ohjaaja käyttää koiran ohjaamiseen ääntään ja kehonsa liikkeitä koskettamatta koira tai esteitä. Agilityssä on vauhtia ja vaarallisia tilanteita. Jos hetkeksi jätät koiran selkäsi taakse, niin eiköhän se jo livahda väärälle esteelle ennen kuin ohjaaja on edes suutaan ehtinyt avata!

Tässä muistuu mieleeni oma kokemukseni esteen koskettamisesta muutaman vuoden takaa:

olimme agilitykisoissa vappuna (tällä seikalla ei sinänsä ole mitään merkitystä tulevissa tapahtumissa). Jätin koiran tavalliseen tapaan ensimmäisen esteen taakse odottamaan ja itse sijoituin toisen esteen sivulle. Koirahan on ihmistä, ainakin minua, nopeampi, etumatka on siis tärkeää. Kutsuessani koira katseeni oli koko ajan tähän kiinnittyneenä ja samanaikaisesti lähdin etenemään kohti kolmatta estettä. Valitettavasti sijoittumiseni toiseen esteeseen nähden ei ollutkaan niin optimaalinen kuin luulin, sillä juoksin sitä päin kaataen koko hökötyksen ja samalla kaaduin rähmälleni. Esteen rikkominen on hylkäävä virhe, joten kisamme oli ohi ennen kuin koira oli ehtinyt suorittaa ensimmäistäkään estettä. Muina naisina nousin hiekasta kuin Feeniks-lintu tuhkasta, ja jatkoimme matkaa iloisesti. Koirani Toffee hyppäsi kakkosesteen pystyyn jääneen siivekkeen kohdalla komeasti, vaikkei siinä mitään ylitettävää enää ollutkaan. Yleisöllä oli hauskaa ja saimmekin varmaan uramme parhaimmat aplodit maaliin päästyämme.

Temppuja ja tottelevaisuutta

Agility on kaikille koirille avoin harrastusmuoto, rodusta tai roduttomuudesta riippumatta. Kuitenkin se edellyttää koiralta hallittavuutta, hyvää terveyttä ja kuntoa, toimintakykyä ja hyvää yhteistyötä ohjaajan kanssa. Perustottelevaisuuden on oltava kunnossa, muuten harjoittelu-aikaa kuluu jonkun verran hukkaan etsittäessä Mustia lähimetsiköiden pupuluolista. Esteiden suorittaminen on koiralle fyysisesti ja henkisesti varsin rasittavaa, joten koiran on hyvä olla täysikasvuinen eli n. vuo-

den ikäinen ennen varsinaisen agilityharjoittelun aloittamista. Kilpailu-uran aloittamiseen vaaditaan koiralta 18 kuukauden ikä.

Useimmat koirat hurauttavat lajiin välittömästi tajuttuaan, mistä agilityssä on kyse – kentällä on kerta kaikkiaan hauskaa. Temppejen teko, vauhdin hurma ja kentällä omistajan jakamaton huomio takaavat lajin mielekkyyden koiralle. Koiran motiivoinnissa edesauttaa oikea-aikainen ja hyvä palkkaaminen, esim. nameilla tai leluilla. Hanhenmaksapallerot olisivat kova sana, mutta niiden puutteessa toimivat hyvin myös lihapulla- tai nakkipalaset – kunhan ei vaan yritetä palkata jokapäiväisillä kuivamuonanappuloilla!

Välineurheilua?

Rotukirjo on laaja. Bordercolleita, borderterriereitä ja shetlanninlammaskoiria on paljon, mutta tanskandoggin sulloutuminen läpimitaltaan 60 cm putkeen tai kaniinimäyräkoiran tekemä jättiloikka 170 cm korkean A:n harjanteelta on myös nähty. Toffee, oma agilitykaverini, on kohta 6-vuotias vehnäterrierityttö. Jos bordercolleita kutsutaan agilityssä Ferrareiksi, niin vehnäterrieri on lähinnä Lada. Mutta kun en itsekään ole Kimi Räikkönen... Kisaamme maksikaksiluokassa, toivotavasti ennen koiran eläkeikää pääsemme kolmisiin. Kisatuliaisina on yleensä uusia, harjoitusta vaativia kuvioita.

Toffee on juuri maksikokoinen ja siitä syystä joutuu hyppäämään 20 cm korkeammilla esteil-

lä kuin senttimetrin matalamman säkäkorkeuden omaavat koiratoverit. Vehnäterrierit ovat kuuluisia omalaatuisesta hyppytyylistään. Ne juoksevat esteen luo, pysähtyvät ja ponnistavat metrin korkeudelle suoraan ylöspäin ja jatkavat maahan tömähdettyään juoksuaan. Sen sijaan mainitut bordercolliet tuntuvat noudattavan maantiekittäjätyyppistä etenemistä. Toffeella on terrierien tapaan usein oma mielipide seuraavasta esteestä, ja se valitettavan harvoin on tuomarin ratasuunnitelman mukainen. Kontaktiesteet sujuvat loistavasti harjoituksissa namipalkalla, mutta kisoissa into edetä radalla saa sen loikkimaan kontaktit miten sattuu, sillä kisaradalla koiraa saa palkita vain kehumalla.

Koiran pitää agilitykentällä olla vapaana. Ohjaajan varustusta ei säännöissä ole määritelty. Lajin urheilullisuutta on tosin keskustelupalstan kommentoissa kyseenalaistettu, jos joku on uskaltanut radalle farkuissa! Kuitenkin suurin osa kilpailuvista ohjaajista pyrkii pukeutumaan jonkinlaisiin urheiluvälineisiin sään vaatimalla tavalla, mutta on kentällä nähty varvastossuja ja minihameita. Tämä asukokonaisuus edellyttää kyllä ohjaajalta varsin suurta itsevarmuutta ja lujaa luottamusta omiin ja koiran taitoihin, sillä useimmiten nähty asento hylkäyksen sattuessa on epätoivoinen kurkotus koiran perään, joka tietenkin aiheuttaa pyllistyksen koirasta pois päin.

Alkeiskurssilla alkuun

Pääsääntöisesti agilityharrastus aloitetaan alkeiskurssilla, jossa kerrotaan lajista, opetellaan yksittäisten esteiden oikea ja turvallinen suorittaminen. Alkeiskurssille pääseminen onkin sitten ihan oma juttunsa. Ainakin pääkaupunkiseudulla harrastajamäärien huima kasvu on tuonut pitkät jonot alkeiskurssille. Oma agilityharrastukseni alkoi koiran ollessa 15 kuukauden ikäinen keväällä 2003 rotuyhdistyksen järjestämällä alkeiskurssilla.

Olemme Toffeen kanssa jatkaneet harrastusta Hakunilan Seudun Koiraharrastajissa. Agilitykouluttajan ohjaamat harjoitukset meillä on kerran viikossa, pari kertaa viikossa käymme omatoimisesti treenaamassa. Harjoittelupaikkamme on vajaan puolen tunnin ajomatkan päässä. Kun käännyimme kentälle johtavalle tielle alkaa farmariauton takakopista kuulua innokas, kärsimätön vikinä. Ennen harjoitusta koira pitää lämmitellä kunnolla, ja harjoituksen lopuksi jäähdytellään. Varsinaisia lajiharjoitteita voi koiran kanssa tehdä 10–20 minuuttia kerrallaan, ja harjoitus on lopetettava ennen kuin koira ehtii kyllästyä toistoon.

Irene Vinha

Rataan tutustumista

Agilityrata koostuu erilaisista esteistä. Hyppyesteitä ovat aita, rengas, pituuseste ja muuri ja niiden suorituskorkeus vaihtelee kolmen eri säkäluokan mukaan (mini, medi ja maksi). Kontaktiesteitä (A-este, puomi ja keinu) suorittaessaan koira kiipeää esteen yli ja sen täytyy koskettaa sekä ylös että alas mennessä tassuillaan määrättyjä kontaktialueita esteessä. Muita esteitä ovat 12 kepin pujottelu, pisimmillään 6 m pitkä putki, pussi ja pöytä. Kilpailuissa on tarkoitus juosta koiran kanssa tuomarin suunnittelema 100–200 m radan esteet numerojärjestyksessä ja annetun ihanneajan puitteissa... Onneksi aika otetaan koirasta, eikä ohjaajasta!

Ennen radalle menoa ohjaajat saavat tutustua rataa ilman koira viiden minuutin ajan. Ulkopuolisesta tämä näytös saattaa vaikuttaa joukko-psykoosilta. Ohjaajat kiertävät rataa esteeltä toiselle peräkkäin kuin köyhän talon porsaat, palo silmissään, viittoilevat ja antavat käskyjä, kehuja ja kannustuksia olemattomille koirilleen. Välillä joukko pyörähtelee kuin tanssien ja vauhti toisilla vain kiihtyy. Ja kaikkea tätä säestää susilauman tavoin ulvova ja haukkuva, intoa täynnä oleva koirakatra kentän laidalla.

Nollia ja hyllyjä

Kilpailusuorituksen tulos lasketaan radalla tehdyistä virheistä sekä mahdollisesta ihanneajan ylityksestä. Virheetön rata ihanneajassa suoritettuna on nollatulokset. Tutkimusorientoituneille kollegoille selvennykseksi, että nollatulokset ovat välttämättömiä kilpauralla etenemisessä ja esimerkiksi SM-kisoihin tai MM-karsintoihin päästykseen koiran täytyy saavuttaa jopa tuplanollatulokset. Tavallisin hylkäävä virhe on väärä rata eli koira suorittaa väärän esteen. Tästä minulla on runsaasti oma-kohtaista kokemusta, näillä ”HYL”lyillä olisi kyllä hyvin kalustanut useammankin anestesiakanslian. Suurin osa noista vääristä radoista on minun omia virheitäni. Ohjaukseni ja käskytykseni ovat olleet myöhässä tai muuten vain ihan poskellaan, eikä radan unohtaminenkaan (numeroista huolimatta) ole ihan vieras asia.

Kollegat kilpakentillä

Kilpailemiseen minua innosti silloinen Meilahden sairaalan kollega Liisa Salmela, joka myös harrastaa agilityä kääpiövillakoiriensä kanssa. Lukematomat kerrat anestesiakansliassa mietimme erilai-

sia harjoituskuvioita ja kisoissa olleita ansapaikkoja. Useat työtoverit (joille tässä yhteydessä voisi välittää terveiset ja kiitokset kärsivällisestä suhtautumisesta tähän täysin mukaansa tempaavaan harrastukseen) ovat kääntyneet kannoillaan kuuluaan taas kerran pakkovalssista, persjätöstä, yliolanheitosta, takanaleikkauksista, keppikulmista ja joutuneet väistämään alta pois, kun kyseisiä ohjauskuvioita on virtuaalikoiran kanssa harjoiteltu. Varmaankin epätoivo kulminoitui, kun amanuenssiksi tuli Raisa Vähätalo (nyttemmin anestesiaerikoistuva kollega), joka meistä on edistynyt kaikkein pisimmälle. Raisa on ohjannut hollanninpaimenkoira Kidan agilityvalioksi. Emme enää ole samassa työpisteessä, mutta kisakentillä ystävyys on säilynyt.

Räntää sataa edelleen. Riihimäellä on paikallisen seuran uudessa hallissa kisat, 500 starttaavaa koirakkoa tänään. Ensimmäiset ovat aloittaneet aamuseitsemältä, viimeiset lopettelevat kympinuutisten aikoihin. Koirat ja ohjaajat lämmittelevät pienellä peltotilkulla pilkkopimeässä keskelä ei mitään. Rapa roiskuu, Toffee näyttää lähinnä kurarätiltä ja itsekin muistutan elävästi mutapainin ystäviä. Tuntien odottelun jälkeen vihdoinkin on maksikkosten vuoro, rataantutustumisessa luulen keksiväni kaikki ansat, ohjaussuunnitelmani on loistava...

Tuomari antaa lähtölöyran viheltämällä pilliin – Toffee varastaa lähdössä, ensimmäinen rima tippuu, olen myöhässä ja koira aloittaa pujottelun vasta toisesta keppiväliltä. Kisa on aivan pilalla ja oma fiilikseni pohjalukemissa. Olen märkä ja palelen. Iloinen hännän huiske ja riehakas vetoleikki kisan jälkeen kertoo kuitenkin, että parini on mielissään. Räntä vihmoa tuulilasiin paluumatkallakin. Kotona kuuraan koira lähes tunnin. Käperymme vastapestyinä sohvaan takkatulen ääreen, vierestäni alkaa samassa silmänräpäyksessä kuulua onnellinen tuhina ja tiedän, että sunnuntaiamu- na kellon taas soidessa kukonlaulun aikaan heräilen hymyillen, sillä tämä on kaiken sen arvoista. □

Kirjallisuus:

Suomen Kennelliitto: Agilitysäännöt (www.kennelliitto.fi)

Suomen Agilityliitto: Mitä agility on? (www.agilityliitto.fi)

Wikipedia: Agility (<http://fi.wikipedia.org/wiki/Agility>)

Pertti Vilander: Agility – alkeista huipulle (Onnenmyyrät, Jyväskylä 2003)

Gumpler & Husso: Agilityn ABC (Multiprint, Oulu 2002)

Elina Raininko
anestesiologian erikoislääkäri
HUS, Jorvin sairaala